

Vastutustundliku
Ettevõtluse
Foorum

Vastutustundliku ettevõtluse sidusgrupifoorumi raport

2005-2006

Eessõna

2005. aastal Avatud Eesti Fondi poolt algatatud Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi projekti ning selle raames läbi viidud sidusgrupifoorumi eemärgiks oli tutvustada vastutustundlikku ettevõtlust erinevatele osapooltele – ettevõtjatele, avaliku ja kolmanda sektori organisatsioonide esindajatele – ning viia läbi nendevaheline diskussioon, mis oleks aluseks ettevõtte ühiskondliku vastutuse käsitluse raamistiku loomisele Eestis.

Foorumi peamisteks üritusteks olid avakonverents ning suveseminar, mida täiendasid ettevõtete, avaliku sektori ning hariduse ümarlaudad. Lisaks toimusid Foorumi toel ka mitmed väiksemad loengud ja teemakohased ettekanded koostöös partneritega Eestist ja välismaalt.

Käesolev raport annab ülevaate ümarlaudade aruteludest ning võtab kokku esile tõstetud väljakutsed ning vastavad soovitusel ja lahendused.

Foorumil osalenud ettevõtjad leidsid, et vastutustundliku ettevõtluse mõiste on nende jaoks veel mõneti ebaselge. Osad käsitlevatest valdkondadest, nt heategevus ja töötajasõbralikkus, tekitavad äratundmist. Terviklikum lähenemine, mis hõlmab seda, miks ja kuidas ettevõtte tegutseb, milline on mõju ümbritsevale keskkonnale, kuidas vastutatakse oma tegude eest ning luuakse ümbritsevale ühiskonnale ja keskkonnale väärtust, on ettevõtjatele veel võõras. Rõhutati, et oluline on teemakohase teadlikkuse tõstmine, diskussiooni suurendamine meedia ja ettevõtlusorganisatsioonide/liitude vahendusel ning heade näidete tunnustamine, milleks on omakorda vajalik ettevõtjate, kohalike omavalitsuste, haridusasutuste ja meedia koostöö.

Avaliku sektori ümarlauas tõdeti, et omavalitsustel on oluline roll vastutustundliku ettevõtluse edendamisel. Rolli edukaks täitmiseks on vajalik tagada omavalitsusjuhtide vastavasisuline ettevalmistus – koolitamine. Omavalitsuste eestvedamisel peaks toimuma ettevõtjate ja omavalitsuse ühishuvide kaardistamine ning vastutustundlike ettevõtete tunnustamine kohalikul tasandil.

Teadlikkuse tõstmise ja hariduse ümarlauas leiti, et ettevõtjate kõrval on oluline ka kõigi teiste sidusgruppide teadlikkuse tõstmine, sh noored, tarbijad, omavalitsused, meedia jne. Selleks oleks vaja teha nii muudatusi õppekavades kui ka integreerida vastutustundlik ettevõtlus ettevõtlusharidusse ja täiendkoolitusse.

Korraldajatel on hea meel tõdeda, et mitmed foorumilt alguse saanud ideed on juba edasi arendatud: ilmekaks näiteks on Kaubandus-Tööstuskoja heade näidete kogumik.

Loodame, et käesolev raport on inspiratsiooniks vastutustundliku ettevõtluse edendamisel Eestis.

Parimate soovidega,

Elina Rääsk, Triin Noorkõiv ja Triinu Gröön
Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum

Sisukord

Sissejuhatus	3
Ettevõtete ümarlaud - vastutustundlik ettevõtlus Eesti ettevõtjate perspektiivis	5
Avaliku sektori ümarlaud - avaliku sektori roll vastutustundliku ettevõtluse soodustajana .	12
Teadlikkuse tõstmise ja hariduse ümarlaud	19

Sissejuhatus

Ettevõtte ühiskondlik vastutus (Corporate Social Responsibility ehk CSR) on mõiste ja kontseptsioonina arenenud juba 1960ndatest aastatest alates ning on üha enam jõudnud rahvusvahelisse juhtimiskirjandusse ja konverentside päevakavadesse. Viimasel aastakümnel, seoses paljude äärmuslike juhtumitega ärimaailmas, on ettevõtete olemuse ja vastutuse küsimus saanud üheks avaliku arutelu tulipunktiks. Räägitakse ettevõtte rollist sotsiaalsete küsimuste lahendamisel, keskkonna kaitsmisel ja jätkusuutlikku arengusse panustamisel. Ettevõtte peamise eesmärgina ei nähta enam pelgalt kasumi teenimist, vaid edukuse moodsuuna, on ka firma võime vastata sotsiaalsetele ja keskkonnaalastele nõuetele ning ootustele.

Otsetõlkes võiks terminit nimetada ettevõtte sotsiaalseks vastutuseks, ent kontseptsiooni sisu parema edasi andmise eesmärgil on eesti keeles paralleelsetena kasutusele võetud ettevõtte ühiskondliku vastutuse ja vastutustundliku ettevõtluse mõisted. Kõigi nende tähendus seisneb aga selles, et ettevõtte toimimist vaadatakse majanduslike eesmärkide kõrval ka seostes sotsiaalse keskkonna ja looduskeskkonnaga ning vastavad põhimõtted integreeritakse ettevõtte juhtimisprotsessi.

Ettevõtte ühiskondlik vastutus on Euroopa Liidu poliitika osana tähtsal kohal Lissaboni strateegias¹, mis viitab valdkonna olulisusele Euroopa Liidu majanduse konkurentsivõime tõstmisel. 2006. aasta aprillis avaldatud Komisjoni kommunikatsioonis² käsitletakse ettevõtte ühiskondlikku vastutust ELi olulise põhiväärtusena ning selle raames soovitakse teha tihedat koostööd liikmesriikide, ettevõtete ja kõigi asjaomaste sidusrühmadega. Eesmärgiks on, et Euroopast saaks piirkond, mis on vastutustundliku ettevõtlusega eeskujuks kogu maailmale. Sama kinnitab ka Euroopa Parlamendi vastne resolutsioon³ ettevõtte ühiskondliku vastutuse kohta.

Eelpoolnimetatud laiapõhjaliste Euroopa dokumentide taustal ning vaatamata sellele, et mitmed uuringud on tõestanud seoseid vastutustundliku ettevõtluse, innovatsiooni ja konkurentsivõime suurenemise vahel, kinnitab ettevõtluse peadirektoraadi kokkukutsutud ekspertgrupp, et Euroopa väikese ja keskmise suurusega ettevõtete jaoks on teema veel võõras ning selle rakendamine vajab ühiseid jõupingutusi. Sarnane on olukord ka tänases Eestis, kus tervikliku lähenemisena on ettevõtte ühiskondlikku vastutust veel vähe käsitletud – seda eelkõige ühiskonna tasandil laiemas ja sisukamas diskussiooni mõttes ning ettevõtete juhtimise kontekstis. Teadlikult on teemat edendatud viimase paari aasta jooksul. Läbi viidud küsitlustest on järeldatud, et kuigi vastutustundlikkus ei ole ettevõtjatele iseenesest võõras, on selle strateegiline rakendamine, mis nii ettevõtetele endile kui ka Eesti riigile laiemalt väärtust looks, veel tundmatu⁴.

Oluline on silmas pidada, et vastutustundlikku ettevõtluse kontseptsiooni ei saa üks-üheselt väliskogemusele põhinedes Eesti jaoks kopeerida. Valdkonda mõjutavad kultuur ja väärtused, ettevõtete valitsemise tavad, ettevõtetevahelised suhted, tööjõusuhted, haridus- ja täiendkoolitussüsteem jm. Esimeste sammudena on meie kohalikele oludele vastavat strateegilise vastutustundliku ettevõtluse tähendust otsitud läbi mitmete

¹ Euroopa Liidu Lissaboni strateegia eesmärks on aastaks 2010 kujundada Euroopa Liidust konkurentsivõimeline dünaamiline teadmiste põhiv majanduskeskkond, mis on võimeline jätkusuutlikuks majanduslikuks arenguks luues rohkem ja paremaid töökohti ning sotsiaalset sidusust

² Euroopa Komisjoni ettevõtte sotsiaalse vastutuse alane kommunikatsioon: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/et/com/2006/com2006_0136et01.pdf

³ Euroopa Parlamendi resolutsioon ettevõtete sotsiaalse vastutuse kohta 13. märts 2007: http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0062+0+DOC+XML+V0/ET#ref_1_2

⁴ Kooskora (2006) *Ettevõtte ühiskondlik vastutus (CSR) Eestis - uuringute tulemused*, ettekanne Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi avakonverentsil 12.jaanuar 2006 Tallinnas: <http://www.csr.ee/2176>

Maailmapank (2005) *Mida arvavad ettevõtjad ettevõtte ühiskondlikust vastutusest?*, Maailmapank: Washington: <http://www.csr.ee/3611>

peamiselt Euroopa Komisjoni poolt finantseeritud projektide, mida on teostanud Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioon, Geomedia Konsultatsiooni- ja Koolituskeskus, Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum ja AIESEC Eesti; järjest rohkem on teemale tähelepanu pööramas ka ülikoolid (Estonian Business School, Tartu Ülikool, Tallinna Tehnikaülikool).

Strateegilise vastutustundliku ettevõtluse uudsusest lähtudes ning arvestades seda, et meie ühiskonnas ei ole veel toimunud laiemat diskussiooni, mis oleks kaardistanud erinevate sidusgruppide (ettevõtjate, avaliku sektori, mittetulundusühenduste ja teiste osaliste) ootused, vajadused, võimalused ja väljakutsed, algatati 2005. aasta jaanuaris Avatud Eesti Fondi toetusel Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum. Foorumi laiemaks eesmärgiks oli ettevõtete/organisatsioonide ühiskondliku vastutuse (vastutustundliku ettevõtluse) teadvustamine Eesti ühiskonnas. Keskkel kohal oli ettevõtluse erinevate sidusgruppide ootuste ja arvamuste selgitamine ning vastavateemalise diskussiooni algatamine, et luua soodne keskkond vastutustundliku ettevõtluse arenguks Eestis. Projekti raames viidi 2006. aastal läbi kohtumised ja arutelud, mis toimusid ava- ja lõpukonverentsil ning teemapõhistes ümarlaudades.

Ettevõtete ümarlaud – vastutustundlik ettevõtlus Eesti ettevõtjate perspektiivis

I Kontekst, sissejuhatus

Ettevõtete ümarlaua eesmärgiks oli kaardistada vastutustundliku ettevõtluse väljakutsed ja soodustajad ning jõuda ettepanekuteni, kuidas vastutustundlikku ettevõtlust Eestis edasi arendada. Käesolev raport võtab kokku Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi käigus toimunud ümarlaua arutelu, milles osalesid ettevõtjad, erialaliidud, ettevõtlust arendavad organisatsioonid ning ka ühenduste ja ülikoolide esindajad. Arvestatud on ka Foorumi avakonverentsi ja suveseminari paneeldiskussioonil ning ettekannetes väljendatud seisukohti.

II Võtmeküsimused

- Millised on vastutustundliku ettevõtluse väljakutsed ettevõtjatele?
- Kas vastutustundlikus ettevõtluses on ettevõtete jaoks ärilisi motivaatoreid? Kas ja kui oluline on otsese kasu saamine vastutustundlikust ettevõtlusest?
- Millised on teised motivaatorid vastutustundlikuks ettevõtluseks? Kuidas nende motivaatorite mõju suurendada?
- Millised on ettevõtte takistused oma tegevuse vastutustundlikumaks kujundamisel?
- Mida on vaja teha, et soodustada vastutustundliku ettevõtluse arengut Eestis? Edasised tegevused ja osapoolte ülesanded.

III Mis on ettevõtte ühiskondlik vastutus – Eesti ettevõtjate vaatenurk

„...kuulates teemakohaseid ettekandeid, tekib osalt äratundmine, osalt küsimus – kas see on midagi uut või on see meie tegevuses juba ammu?“

Ettevõtte ühiskondliku vastutuse/vastutustundliku ettevõtluse mõiste tekitab ettevõtjates tihti segadust. Samas, kuulates teemakohaseid ettekandeid, tekib osalt äratundmine, osalt küsimus – kas see on midagi uut või on see meie tegevuses juba ammu? Tuttav tunne tekib eeskätt seoses töötajasõbralikkuse, hoolivuse ning heategevusega. Integreeritud strateegilise lähenemisena (hõlmates seda, miks ettevõtte tegutseb, kuidas ta tegutseb, milline on mõju ümbritsevale keskkonnale, kuidas vastutatakse oma tegude eest ning luuakse väärtust ümbritsevale ühiskonnale), on ühiskondlik vastutus ettevõtjatele veel võõras.

Osalejad leidsid, et teema praktikasse viimine on palju keerulisem, kui lihtsalt ettevõttele öelda: „Hakka nüüd vastutama!“. Küll aga arvati, et täna oleme jõudnud faasi, kus „raha on juba teenitud“ ning aeg on küps järgmisteks sammudeks.

IV Vastutustundliku ettevõtluse väljakutsed

VÄLJAKUTSE 1 – lühiajaline mõtlemine, rehepaplus – kiire kasumi nimel tehtavad mitte väga ausad tehingud

Põhjusteks on nii konkurents (kui meie ei tee, siis teeb keegi teine) kui ka kultuur (kiire kasusaamise kultuur, mis toetub individualistlikele väärtustele) – minimeerime alateadlikult kulusid, mis ei paku meile kasumit lähitulevikus. Oluline on mõelda pikemaajaliselt, mis annaks võimaluse aru saada „meie“ mõistest ja arvestada rohkem tegevuskeskkonnaga. Kui mõtleme 20 aasta perspektiivis, siis juba tahtmatult ei mõtle me ainult sellele, mida me ise oma keskkonnas teeme, vaid ka sellele, mida keskkond meile teeb.

VÄLJAKUTSE 2 – vastutustundliku ettevõtluse teadvustamine ettevõtetes, tegevuste ühise nimetaja alla viimine

Osalejad tõdesid, et üheks väljakutseks on vastutustundliku ettevõtluse sisu teadvustamine ettevõtetes. Nagu ka uuringud näitavad, tõlgendatakse seda enamasti sponsorluse või heategevusena, heaks tööandjaks olemisena ning seaduste ja regulatsioonide täitmisena⁵. Üldiseks arvamuseks oli, et paljud ettevõtted tegelevad vastutustundlikkuse teemaga, aga ei ole viinud seda ühise nimetaja alla ning muutnud plaanipäraseks tegevuseks, kus oleksid seatud eraldi eesmärgid ja moodsad. Samas on positiivseid näiteid nt personalipoliitika osas, kus vastutustundlikku ettevõtlust nähakse inimeste motiveerimise suurendajana: toodi välja OÜ Dinexo, Põltsamaa Felix, Olde Hansa, Nordea, Hansapank, Tartu Kaubamaja, Triip jt.

VÄLJAKUTSE 3 – seostamine strateegiliste eesmärkidega

Leiti, et vastutustundlikku ettevõtlust ei saa käsitleda moodsa viisina kasumiteenimiseks, kuna ilma tõeliste kavatsusteta ja tühjade lubaduste andmisega ei jõuta kaugele. Kui see on ainult paberil, siis varem või hiljem kukub algatus läbi.

Vastutustundlik ettevõtlus ei tohiks olla eesmärk omaette, vaid peaks olema integreeritud ettevõtte strateegiasse. Rahvusvahelisel tasandil on olemas mitmeid kontrollmehhanisme (sotsiaalne ja keskkonnaaudit, kolmanda osapoole hinnangud) – seega ei saa väita, et ettevõtte ühiskondlik vastutus on vaid suurkorporatsioonide PR-kampaania tulemus.

„...mida enam annab ettevõtte ühiskonnale, seda rohkem ta saab ka vastu. Kui tahad, et su ettevõtte oleks jätkusuutlik, siis sa peadki andma, kehtib nn külvamise-lõikamise seadus.“

Samas leiti, et vastutustundlikku ettevõtlust võib teatud aspektist tõepoolest võtta kui kasumiteenimise võimalust. Kuna tegemist on pikaajalise investeeringuga ühiskonda/klientidesse, siis on selles ettevõtte jaoks täiendava tulu potentsiaal. Mida rohkem anda, seda rohkem saadakse ka vastu. Tegemist on panustamisega ettevõtte mainesse ja riskide juhtimisse, mis annab finantsilise sissetuleku ja konkurentsieelise pikemas perspektiivis. Toodi välja Anita Roddicki Bodyshopi, aga ka Honda Civicuse hübriidmootorite näited. Kavatsused sellise kasumistrateegia taga ei pruugi halvad olla. Siiski ei ole mõistlik ettevõtte ühiskondlikku vastutust kasumiteenimise strateegiaks nimetada, kuna see jätab mõistele ja sellest tulenevale tegevusele halva varjundi. Kasumiga võiks seda seostada positiivses ning teada-tuntud seaduspärasuste tähenduses – mida enam annab ettevõtte ühiskonnale, seda rohkem ta saab ka vastu. Kui tahad, et su ettevõtte oleks jätkusuutlik, siis sa peadki andma, kehtib nn külvamise-lõikamise seadus.

⁵ Kooskora (2006) *Ettevõtte ühiskondlik vastutus (CSR) Eestis - uuringute tulemused*, ettekanne Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi avakonverentsil 12.01.2006 Tallinnas: <http://www.csr.ee/2176>

VÄLJAKUTSE 4 – ülevaate puudumine olemasolevast olukorrast ning ettevõtete näidetest

Osalejad tõdesid, et puudub ülevaade tänasest olukorrast ettevõtte ühiskondliku vastutuse valdkonnas. Selleks, et läbi viia arendustegevust ja edasi liikuda, on vaja täpsemalt teada, kus me oleme. Samas olid paljud ettevõtteid valmis oma kogemusi jagama. Osalejatel tekkis mõte, et tuleks koostada kogum erinevatest näidetest, et neid saaks eeskujuks võtta ja levitada. Ideed on ellu viimas Eesti Kaubandus-Tööstuskoda.

VÄLJAKUTSE 5 – ettevõtete juhtkondade huvi äratamine ja kaasamine strateegiliste osapooltena

Siiani on tippjuhtide seas huvi teema vastu olnud väike. Valdakonnaga seotud seminaride ja konverentside auditooriumi moodustavad peamiselt ülikoolide, katusorganisatsioonide ja ühenduste esindajad. Väljakutseks on viia teema juhtideni.

VÄLJAKUTSE 6 – tegevuse seostamine teiste seonduvate algatustega Eestis

Kui vastutustundliku ettevõtluse teema teadvustamisega tegelevad hetkel vaid mõned organisatsioonid, siis jätkusuutliku arenguga on seotud palju enam algatusi (nt jätkusuutliku arengu strateegia Säätsev Eesti 21). Need tuleks omavahel paremini siduda ning arendada välja kontaktvõrgustik.

VÄLJAKUTSE 7 – tunnustamine

Puudub ettevõtjate tunnustamine tarbijate poolt, st tarbija ostab ikka seda, mis on odavam ja võib-olla pole ka valmis parema eest kallimat hinda maksma. Samuti puudub tunnustamine ühiskonna tasandil. Koostatakse mitmeid ettevõtete edetabeleid (nt Äripäeva omad), kuid vastutustundlik ettevõtlus pole neist ühegi osa.

VÄLJAKUTSE 8 - mõõtmine

Aruandlus, mis kajastab ettevõtte majanduslikku, sotsiaalset ja keskkondlikku mõju ning tulemusi. Vastavate mõõdikute ja eesmärkide seadmine on Eesti ettevõtetele veel võõras teema. Ühelt poolt ei ole sidusgrupid seda ettevõtetele nõudnud, teiselt poolt ei ole Eesti ettevõtetes ka vastavasisuliste teadmiste ja oskustega spetsialiste. Samas pole kaugel see, kui nt rahvusvahelistesse väärtusahelatesse kuulumine muudab kirjeldatud laiemapõhjalisema ettevõtte tegevuse mõõtmise ja aruandluse nõudeks.

V Vastutustundliku ettevõtluse soodustajad

Soodustajate all käsitleti edasisi samme selle jaoks, et ettevõtte ühiskondlik vastutus Eestis laiemat kõlapinda leiaks. Samuti arutleti, kelle roll peaks teema edendamise olema ning kas eesmärgiks on rahvusvahelises vastutustundliku konkurentsivõime edetabelis ettepoole jõudmine⁶. Arvati, et mõtteviisist meil tegelikult puudust ei ole, see on meil nõ DNAs olemas. Meie DNAd on lihtsalt räsitud – esmalt 40 aastat kommunismi ja seejärel 15 aastat varakapitalismi, st pidevat konkureerimist ja naabrile ärategemist. Tuleks hakata mõtlema veidi laiemalt.

⁶ AccountAbility (2007) Vastutustundliku konkurentsivõime kontseptsioonist: <http://www.accountability21.net/research/default.asp?pageid=242>

A. Soodustajad ühiskonna tasandil

SOODUSTAJA 1 – teadlikkuse tõstmine, diskussiooni suurendamine meedia ja ettevõtlusorganisatsioonide, -liitude vahendusel

Teadlikkust vastutustundliku ettevõtluse vajadusest tuleks suurendada eelkõige ettevõtete seas, ent samas on olulised ka kõik teised sidusgrupid, kuna nendel on toetajate roll. Protsessi võiks vaadelda kui teadliku tegevusmalli kujundamist – praegu on ettevõtjate vastutustundlikkus tihti intuiitiivne. Paljud asjad ei nõua üldse raha, seega tuleks rääkida lihtsatest tegevustest ja võimalustest. Ometi ei teki nendegi jaoks tunnetatud vajadust seni, kuni pole avalikkuse teadlikkust ja tähelepanelikkust. Kindlasti on meedial siin oluline roll. Oluline on ka EASI, Kaubandus-Tööstuskoja ning teiste ettevõtlust arendavate liitude tegevus. EAS on juba alustanud ärietika valdkonnaga, püüdes seda võimalikult lihtsalt ja käepäraselt edasi anda juhtimisportaali abil, mis lähiajal peaks ilmuma. Kaubandus-Tööstuskoda on samuti alustanud ärietika-alase küsimustikuga (<http://www.koda.ee/?id=5813>).

„Protsessi võiks vaadelda kui teadliku tegevusmalli kujundamist – praegu on ettevõtjate vastutustundlikkus tihti intuiitiivne.“

SOODUSTAJA 2 – heade näidete kaardistamine, kogumine, avalikustamine ja vahendamine

Head näited aitavad üksteiselt õppida. Välismaised näited, mida ka Foorumi käigus on esitatud, jäävad tihti kaugeks; innustavam oleks uurida meie oma ettevõtete tegemisi. Heade näidete kogumisega on alustanud Kaubandus-Tööstuskoda (<http://www.koda.ee/?id=5813>).

SOODUSTAJA 3 – jätkata ja arendada edasi uurimistööd

Tehtud uuringuid võiks veelgi laiendada.

SOODUSTAJA 4 – sektoritevahelise dialoogi arendamine ettevõtete, riigi ja kodanikuühenduste tasandil

Arendada laiaulatuslikumat ettevõtete, avaliku ja kolmanda sektori vahelist dialoogi, et määratleda koos Eesti ühiskonna mured, leida ühiselt lahendusi ja võimalusi koostöök.

SOODUSTAJA 5 – vastutustundliku ettevõtluse brändi arendamine

Kuna vastutustundlik ettevõtlus on strateegilise kontseptsioonina Eestis veel tundmatu ning sidusgrupid (nt tarbijad) ei oska seda veel väärtustada, siis võiks teadlikkuse tõstmisele kaasa aidata vastavasisulise märgi/märgistuse väljaarendamine vastutustundlike ettevõtete jaoks.

SOODUSTAJA 6 – koolitusvõimaluste pakkumine

Oluline on pöörata tähelepanu ettevõtjate koolitamisele, mis aitaks täpsustada mõiste sisulist ja praktilist tähendust. Selleks saaksid ettevõtted kasutada näiteks EASI koolitustoetusi.

SOODUSTAJA 7 – vastutustundlik ettevõtlus riigi/regiooni konkurentsivõime edendajaks

Foorumi välisesineja ettekandes⁷ väljatoodud uuringud on näidanud, et vastutustundlik ettevõtlus aitab suurendada ettevõtete ning laiemalt riigi/regiooni konkurentsivõimet. Eesti võiks seada eesmärgiks riikide konkurentsivõime tabelis ettepoole tõusu. Sama strateegiat võiks rakendada ka maakonna/piirkonna tasandil konkurentsivõime suurendamiseks.

SOODUSTAJA 8 – maksusoodustused

Riik võiks teha vastavaid maksusoodustusi.

B. Soodustajad ettevõtte tasandil

SOODUSTAJA 9 – väikestest asjadest alustamine

Kuigi ettevõtte ühiskondlik vastutus on väga lai mõiste, tuleks alustada väikestest asjadest. Pealesurumine võib ettevõtjates tekitada tõrksust. Väikeettevõtetele suunatud näpunäidetega on võimalik juba praegu tutvuda aadressidel <http://www.csr.ee/3612> või <http://www.smallbusinessjourney.com>

SOODUSTAJA 10 – vastutustundlik ettevõtlus on ettevõtete jaoks võimalus

Ettevõtetele võiks läheneda sõnumiga, et vastutustundlik ettevõtlus pole kohustus, vaid võimalus, mis on firmale eeliseks. Oluline on vabatahtlikkuse aspekt.

SOODUSTAJA 11 – vastutustundliku ettevõtluse integreerimine kõikidesse ettevõtte funktsioonidesse, põhimõtetesse ja tegevustesse

Organisatsioonis tuleks vastutustundlikkust silmas pidada läbi kõikide osakondade.

SOODUSTAJA 12 – vastutustundlikkuse viimine juhtkonnast allapoole

Pole mõtet öelda koristajale, et loe poliitika (eetikakoodeks vms) läbi ja hakka tegutsema; samuti pole ka mõtet panna seda tootmishoone seinalehele. Töötajatele tuleb teema realselt ära seletada. Ei saa ka nii, et homme koguneme aulasse ja siis oleme kõik uuel lainel – pigem ikka eestvedamise, teavitamise (koolitamise) ja eeskujuks olemise küsimus.

SOODUSTAJA 13 – tippjuhi ja osakonnajuhtide eeskujul on määrav

Alustada tuleks indiviidi tasandist ehk kõigepealt tuua vastutustundlik tegevus iga inimese enda juurde; alles seejärel hakata liikuma läbi eeskujuks olemise väljapoole – leading by example. Initsiatiivi peaksid võtma juhid ja tegema otsa lahti – neil on võim ja otsustusõigus kogu organisatsiooni üle ning võimalus integreerida vastutustundlikkus organisatsiooni juhtimissüsteemi. Samas tõdeti ka, et tihti võivad toimida paremini algatused, mis ei tule tippjuhtidelt. Ometi on nende toetus organisatsiooni pühendumise ja teadlikkuse aspektidest väga oluline.

SOODUSTAJA 14 – töötajate vabatahtliku töö soodustamine

Ettevõtted võiksid soodustada töötajate kogukonnakaasatust läbi võimaluste loomise vabatahtliku töö tegemiseks kogukonna heaks. See aitab töötajatel ümbruskonnas toimuvat paremini mõista, sellest aktiivsemalt osa saada ning näha probleeme ja võimalusi.

SOODUSTAJA 15 – vastutustundliku ettevõtluse eesmärgistamine ja strateegiaga sidumine

⁷ Zadek, S. (2006) *Ettevõtte ühiskondlik vastutus ja konkurentsivõime*, ettekanne Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi avakonverentsil 12.01.2006 Tallinnas: <http://www.csr.ee/2172>

Ettevõtted võiksid määratleda enda jaoks olulised vastutustundliku ettevõtlusega seotud valdkonnad (nt innovatsioon ja ettevõtlikkus, oskuste ja kompetentsi arendamine, võrdsete võimaluste loomine, tööohutus, keskkonnakaitse), panna neis paika oma eesmärgid ning strateegiad eesmärkide saavutamiseks (sidusgruppide kaasamine, eestvedamine ja valitsemine, kommunikatsioon ja läbipaistvus, ettevõtetevaheline koostöö). Eestikeelse abimaterjalina võib kasutada CSR Europe'i koostatud CSR Roadmap-i: www.csr.ee/2177

SOODUSTAJA 16 – aruandlus, mis kajastab ettevõtte majanduslikku, sotsiaalset ja keskkondlikku mõju ning tulemusi

Hetkel pole Eestis ettevõtet, kes niisugust aruannet väljastaks. Üldjuhul ei tunnetata selle järele vajadust ning puudub sidusgruppide surve. Samas tõdeti Foorumi suveseminaril, et vastutustundliku aruandluse koostamine on ettevõtte jaoks õppimisprotsess, mis aitab läbi mõelda vastavad eesmärgid ja tegevused. Rahvusvahelise Aruandluse Algatus on välja töötanud teemakohase materjali väike- ja keskmise suurusega ettevõtetele - SME High 5 Handbook: <http://www.globalreporting.org/WhoAreYou/SME/>

Kasulikke viiteid

AccountAbility (2007) Vastutustundliku konkurentsivõime kontseptsioonist: <http://www.accountability21.net/research/default.asp?pageid=242>

BITC (2006) Better Business Journey, BITC: London: http://www.smallbusinessjourney.com/files/pdf/Better%20business%20journey_final.pdf

CSR Europe (2005) Euroopa ettevõtete teekond, CSR-Europe: Brüssel: www.csr.ee/2177

GRI (2006) SME High 5 Handbook (vastutustundliku aruandluse käsiraamat): <http://www.globalreporting.org/WhoAreYou/SME/>

Kaubandus-Tööstuskoda (2006) Kaubandus-Tööstuskoja näidetekogumik: <http://www.koda.ee/?id=5813>

Kooskora (2006) Ettevõtte ühiskondlik vastutus (CSR) Eestis - uuringute tulemused, Ettekanne Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi avakonverentsil, 12.01.2006 Tallinnas: www.csr.ee/2176

Maailmapank (2005) Mida arvavad ettevõtjad ettevõtte ühiskondlikust vastutusest?, Maailmapank: Washington: www.csr.ee/3611

Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi juhendmaterjalid: <http://www.csr.ee/3612>

Zadek, S. (2006) Ettevõtte ühiskondlik vastutus ja konkurentsivõime, ettekanne Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi avakonverentsil 12.01.2006 Tallinnas: <http://www.csr.ee/2172>

Osalejad

Alari Rammo	EMSL
Anne Reino	Tartu Ülikool, majandusteaduskond
Anneli Simm	Deloitte
Artur Taevere	Heateo Sihtasutus
Elen Mitt	Tallinna Küte AS
Eugen Veges	Dinox OÜ
Evelin Ojamets	Hill & Knowlton
Evgeni Matsalu	MTÜ Kalev Veteran
Gerda Mihhailova	TÜ Pärnu Kolledž
Jaanus Pauts	Elcoteq Tallinn
Jako Kull	Arhitektuuribüroo Pluss OÜ
Kadi Lambot	Tallinna Piimatööstuse AS
Kaia Klettenberg	Elion Ettevõtted AS
Kairo Kalamees	Netlb
Kait Liinev	Jungent OÜ
Kaja Kesküla	MTÜ ETNA Eestimaal
Kaja Kuusik	Tallinna Kaubamaja AS (Tartu müügimaja)
Katlin Omair	AI Nahda National School
Kerstin Kõre	Tartu Vabatahtlike Keskus
Kirke Saar	Oracle
Krista Noorkõiv	Geomedia OÜ
Kristi-Jette Remi	Eesti Tööandjate Keskliit
Kristina Hallik	AS Tallinna Vesi
Leena Kalda	Advokaadibüroo Virri OÜ
Leonard Kolatsk	ISS Puhastus
Liis Raidma	ABB AS
Marika Kopõlova	HT Shipping AS
Maris Valts	RMK
Meelis Saar	JCI Paide Noortekoda
Merit Trei	MTÜ Eurohouse
Merle Eller	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
Merle Vau	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia / Tallinna Linnateater
Mirko Känd	Resta AS
Phil Graves	Advokaadibüroo Virri OÜ
Priit Mikelsaar	OÜ Loodusjõud
Rada Sonea	Tartu Ülikool
Reigo Marosov	Elcoteq Tallinn AS
Riho Merila	Nores Plastic Ltd
Ruth Alas	Estonian Business School
Stanko Stanev	Advokaadibüroo Virri OÜ
Tarmo Lige	Eesti Ehitusettevõtjate Liit
Tiina Hiller	KredEx - Krediidi ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus
Uku Lember	TÜ, EMSL
Vahur Kraft	Nordea Bank Finland Plc Eesti filiaal
Valdur Lahtvee	SA Säätva eesti Instituut c/o EKJA
Viire Viss	Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon (EKJA)
Ülle Kaldre	EVEA

Avaliku sektori ümarlaud – avaliku sektori roll vastutustundliku ettevõtluse soodustajana

I Kontekst, sissejuhatus

Lisaks ettevõtetele endile on vastutustundliku, erinevate sidusgruppide ootusi arvestava ja ressursse säästlikult kasutatava ettevõtluse edendamisel suur roll teistelgi osapooltel. Tarbijad on need, kes kujundavad nõudlust ja läbi selle ka pakkumist. Riik ja avalik sektor tervikuna loovad ettevõtete tegevusraamistiku ja soodustajate ning motivaatorite süsteemi.

Kuigi erinevates Euroopa piirkondades tõlgendatakse ettevõtte ühiskondlikku vastutust erinevalt, hõlmab see enamasti turgu ja töökohta. Regiooniti on erinevad ka teemad, millele vastutustundliku ettevõtluse valdkonnas rõhk asetatakse. Avaliku sektori eesmärgid vastutustundliku ettevõtluse soodustamisel on aga üldjuhul sarnased:

- majandusliku arengu ja uuenduste ergutamine,
- piirkonna konkurentsivõime tõstmine,
- väike- ja keskmise suurusega ettevõtete ja kohaliku ettevõtluse arengu toetamine,
- töösüsteemide arendamine ja tööalase konkurentsivõime tõstmine,
- mitmekesisuse ja võrdsete võimaluste arendamine,
- jätkusuutlikkuse ja keskkonnajuhtimise edendamine.

Mõnes Euroopa piirkonnas, näiteks Flandrias, Baskimaal ja Londonis on vastutustundliku ettevõtluse soodustamisel eriti selge seos innovatsioonialaste eesmärkidega. Seevastu näiteks Toskaanas on pearõhk traditsioonide ja olemasolevate oskuste säilitamisel.

Erineda võivad avaliku sektori osalejad vastutustundliku ettevõtluse edendamisel – alates erinevate tasandite võimuorganitest (sh ministeeriumid ja valitsusasutuste piirkondlikud osakonnad, linna- ja vallavolikogud) kuni erinevate riigiasutusteni (nt majandusarenguagentuurid, tööhõiveametid, tuletõrje, politsei, kiirabi ja sotsiaalhoolekanne). Samuti võivad erineda avaliku sektori institutsioonide ülesanded ja roll selles tegevuses:

- rahastamine,
- eestvedamine ja innustamine (Flandria ja Baskimaa näited),
- toetamine ja kinnistamine (Yorkshire ja Humberi, Šotimaa ja Sitsiilia näited),
- teabe levitamine,
- spetsiaalsete organisatsioonide loomine eesmärkide saavutamiseks (nt jäätmeäritluseesmärgil loodud London Remade),
- tugiorganisatsioonide loomine avaliku sektori eesmärkide saavutamiseks.

Euroopa tasemel on 2002. aastast tegutsenud CSR Vaderegio võrgustik (<http://www.csrvaderegio.net/>), mille raames uuritakse, kuidas edendavad kohalikud omavalitsused vastutustundlikku ettevõtlust. 2005. aastast on ka Eesti olnud CSR Vaderegio võrgustiku osa Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi osalusel.

Innustatuna Euroopa heast praktikast, viidi sidusgrupifoorumi käigus ka Eestis läbi avaliku sektori esindajatele suunatud ümarlaud.

II Võtmeküsimused

- Millised on avaliku sektori ning ühenduste ja erasektori rollid/vastutus kohalikul ja riiklikul tasandil?
- Milline on ettevõtte ühiskondliku vastutuse roll maakonna/linna/valla arengus (kuidas saab vastutustundlik ettevõtlus sellele kaasa aidata)?
- Milline on sektorite- ja osapooltevaheline koostöö kohalikul tasandil?
- Millised on senised head kogemused ja näited?
- Milline on omavalitsuste roll vastutustundliku ettevõtluse soodustamisel?
- Kuidas võiks olla korraldatud koostöö riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil?

III Vastutustundliku ettevõtluse väljakutsed

Nõukogude ajal oli ettevõtete osalemine kogukonnaelus tavapärane praktika, aastate jooksul on väärtused muutunud. Samas on tänagi olemas asulaid, kus elu sõltub ühest-kahest ettevõttest; sellisel juhul on ettevõtte paratamatult kohaliku omavalitsusega tihedalt seotud. On olnud ka näiteid, kus koostöövajadust tunnetatakse alles siis, kui ettevõtte on ainukese töandjana sattunud raskustesse.

Tegelikuses toimub siiski päris palju koostööd, eriti väikestes omavalitsustes, kus kõik kõiki tunnevad. Samas ei seostata seda praegu veel vastutustundliku ettevõtluse strateegilise lähenemisega.

Eestit iseloomustavad täna vastutustundliku ettevõtluse edendamisel järgmised väljakutsed.

VÄLJAKUTSE 1 – muutunud väärtused

Võrreldes aastakümnete taguse ajaga ei ole ettevõtted enam nii palju oma kogukonnaga seotud.

VÄLJAKUTSE 2 – ettevõtete ja omavalitsuste ühishuvi ei ole selge

Nõukogude ajal oli koostöö ettevõtete ja omavalitsuste vahel väga hea. 90ndatel eralduti üksteisest, ent nüüd hakatakse taas järk-järgult lähenema. Tänapäeval on distants ettevõtete ja omavalitsuste vahel siiski päris suur – tegemist on aeganõudva protsessiga.

Sellele vaatamata on ka praegu olemas näiteid, kuidas kutsutakse kokku ettevõtete ümarlaudu, kaasatakse ettevõtteid, tehakse koolitusi. Need on viisid, kuidas koostööd teha, ühiseid huvisid selgitada. Levinud praktikaks on ettevõtete esindaja volikogudes. Samuti viiakse koos läbi kampaaniaid: nt majade värvimine Märjamaa vallas, milles olid kaasatud värve ja lakke tootev ettevõtte, omavalitsus ning majaomanikud. Koos tehakse ka heakorrakonkurse jms.

Oluline on teada, et väikeettevõtted üksi ei jõua oma nõ ühiskondliku vastutusega tegeleda, vaja on omavalitsuste tuge.

VÄLJAKUTSE 3 – selgusetus mõistetes

Kui tegutsetaksegi vastutustundlikult ja hoolivalt, siis ei nimetata seda nii.

VÄLJAKUTSE 4 – maksusüsteem

Ettevõtted ei anna otsest panust omavalitsuse eelarvesse. Samas, laiemalt vaadeldes, kui ettevõtte lahendab kohalikus kogukonnas tööpuuduse probleemi, siis üksikisiku tulumaksust saadav tulu suurendab ka kohaliku omavalitsuse eelarvet.

VÄLJAKUTSE 5 – paljudes omavalitsustes puuduvad pikaajaline visioon ja väärtused, mis kujundaksid vastutustundliku ettevõtluse ja jätkusuutliku arengu konteksti

VÄLJAKUTSE 6 – erinevate osapoolte teadlikkuse tõstmise vajadus

Eestis ei ole veel norm, et oma igapäevastes tegevustes vastutustundlikkuse põhimõtteid järgitaks (sh avaliku sektori organisatsioonides). On olemas Säästev Eesti 21, mis sisaldab palju vastutustundliku ettevõtlusega seonduvat, ent samas nt omavalitsuste enda säästvate ja jätkusuutlikule toimimisele eraldi tähelepanu ei pöörata.

VÄLJAKUTSE 7 – ebapiisav tunnustamine ja hindamine

Vaadates peeglisse – mida on kohalikud omavalitsused Eestis teinud selleks, et ettevõtted tahaksid rohkem panustada kohalikkude arengusse? Igas omavalitsuses on väga tublisid firmasid, aga alati ei tunnustata ega hinnata nende panust.

„Vaadates peeglisse – mida on kohalikud omavalitsused Eestis teinud selleks, et ettevõtted tahaksid rohkem panustada kohalikkude arengusse?“

VÄLJAKUTSE 8 – puudub ülevaade headest praktikatest

IV Vastutustundliku ettevõtluse soodustajad

SOODUSTAJA 1 – ühishuvide kaardistamine ja koostöö

- Tõdeti, et sageli on kohalik omavalitsus ja äri nagu kaks eri suunda, millel on asjaajamises vähe ühist. Oluline on saavutada jagatud eesmärkide nimel tegutsemine. Kohalik omavalitsus peaks ettevõtjatega hästi läbi käima ja nendega häid suhteid hoidma, sest raamide loomise ja „karistamise“ tulemus on vaid see, et ettevõtted teevad täpselt nii palju, kui on nõutud, ning kaugenetakse üksteisest. Head suhted ettevõtetega võimaldavad aga luua sünergia.
- Koostöö avaliku ja erasektori vahel on erinevates omavalitsustes väga erineval tasemel. On näiteid, kus toimetatakse täiesti eraldi. Samas on ka näiteid selle kohta, kuidas koostööd tehakse – nt tööpuuduse leevendamisel, ettevõtlusinkubaatori loomisel ettevõtte territooriumile, investeerimisvõimaluste suurendamisel, väikeettevõtluse arendamisel jne. Oluline on aidata leida ühisosa.
- Ettevõtted saavad väga palju panustada, aga kuhu täpselt? Selgeks tuleks mõelda, milline on ühishuvi. Neile küsimustele vastamine on Šotimaal olnud heaks tõukeks vastutustundliku ettevõtluse arendamisel kohalikul tasandil.
- Samuti on oluline, kuidas kogu protsessi juhitakse, keda kaasatakse, millised on eesmärgid jms. Hea näitena tõsteti esile Otepää kiiret arengut 1990ndatel aastatel, mille võimaldas oskuslik erinevate osapoolte kaasamine ja koostöö. Edu tagamisel oli tähtsal kohal selge visiooni ja tegevussuundadega arengukava ning tugev eestvedamine.
- Ümarlauad on väga tõhus idee koostöö arendamiseks ettevõtetega.

„Sageli on kohaliku omavalitsuse tasand ja äri nagu kaks eri suunda, millel on asjaajamises vähe ühist.“

- Kohalikus arengukavas peaks olema rohkem kirjeldatud kohaliku majanduse areng – see on tihti puudulik, aga oleks vaja teha ühena esimestest sammudest.
- Omavalitsus saab luua vastutustundlikku ettevõtlust soodustava keskkonna. Väikeettevõtted üksi väga palju ikkagi ei jõua oma nõ ühiskondlikule vastutusele mõelda – on probleemid, mis on sellest eespool: töötajate volavus, töötajad ei ole valmis ettevõtete poolt pakutava palgaga tööle minema jms. Siit selgub omavalitsuse kaasaaitav roll.
- Avaliku sektori võimalusi vastutustundliku ettevõtluse toetamisel saaks suurendada mõjude põhjalikuma kaardistamise abil – kuidas mõjutab avalik sektor vastutustundlikku ettevõtlust (positiivsed ja negatiivsed mõjud). Praegu ei ole see pilt veel päris selge ning vajab konkreetsemate võimaluste väljatoomist. Potentsiaalne uurimisprojekt, uurimustöö.

SOODUSTAJA 2 – maksusüsteem

- Ettevõtted ei anna otsest panust omavalitsuse eelarvesse, kuna peale maamaksu nad omavalitsusele otseselt makse ei maksa. Samas tarbivad ettevõtted teid, õhku jms. Teisalt, kui ettevõtte aitab lahendada nt tööpuuduse probleemi omavalitsuses, siis üksikisiku tulumaksust saadav tulu suurendab kohaliku omavalitsuse eelarvet.
- Võimaluseks oleks riiklikud maksusoodustused neile ettevõtetele, kes on valmis kohalikkude ellu investeerima.

SOODUSTAJA 3 – tunnustamine

- Palju enam oleks vaja vastutustundlike ettevõtete tunnustamist, mis on suhteliselt lihtsalt korraldatav ja millel on suur potentsiaalne mõju. Uutele alustajatele tuleb kindlasti tunnustust jagada – nt iga-aastase preemia või auhinna vormis. Ettevõtluse arendamine on omavalitsuse üks põhikohustusi, samas pole kõik omavalitsuste juhid jõudnud sellise ettevõtete suhtlemise taseme väärtustamiseni. Paljudel juhudel oleks vaja jää sulatamise aega.
- Tuleks mõelda, kuidas julgustada ka häid ja eeskujulikke ettevõtteid veel paremate tulemusteni püüdlema, et tekiks tunnetus progressist, arengust.
- Korraldada vastutustundliku ettevõtte konkursse nii maakonna kui ka riigi tasandil.
- On vaja toetada ka häid ametnikke, kes üht-teist asja hästi eest veavad.

„Palju enam oleks vaja vastutustundlike ettevõtete tunnustamist, mis on suhteliselt lihtsalt korraldatav ja millel on suur potentsiaalne mõju.“

SOODUSTAJA 4 – teema teadvustamine ja teadlikkuse tõstmine

2004. aastal ettevõtete hulgas läbi viidud küsitluses⁸ selgus, et vastutustundliku ettevõtluse alast teavitamist oodatakse eelkõige kohalike omavalitsustelt. Ka hilisemad uuringud⁹ kinnitavad, et erinevatel osapooltel on just omavalitsuste suhtes ootused kohaliku elu tasakaalustatud arengu tagamisel.

- Omavalitsuse tasandil mõtteviisi küsimus: enamasti omavalitsus juba suhtubki vastutustundliku ettevõtluse teemasse pooldavalt, ent küsimust ei ole otseselt niimoodi

⁸ Noorkõiv (2004) *Eesti riigi võimalused väikese ja keskmise suurusega ettevõtete sotsiaalse vastutuse arendamisel*, Tartu Ülikool: <http://www.csr.ee/446>

⁹ Maailmapank (2005) *Mida arvavad ettevõtjad ettevõtte ühiskondlikust vastutusest*, Maailmapank: Washington: <http://www.csr.ee/3611>

püstitatud. Paljudes kohtades teemaga tegeldakse, kuid seda pole teadlikult vastutustundliku ettevõtlusega seostatud.

- Läbi Eesti suurte liitude (Eesti Linnade Liit ja Eesti Maaomavalitsuste Liit) oleks võimalik olemasolevat kogemust edasi kanda.
- Ka riik peaks ministeeriumi tasandil teemat rohkem teadvustama ning osapoolte kaasatust soodustama. Eesti puhul on probleem, et tihti tahetakse üksi teha. Selles jääb aga avaldumata koostöö sünergia.
- Teema teadvustamisse tuleks kindlasti rohkem kaasata erialaliitused, kes on ettevõtete jaoks tihti tähtsamad kui kohalik omavalitsus.
- Foorumi avakonverents, mis Tallinnas toimus, võiks väiksemas mahus või mõnes muus vormis maakondades või spetsiaalsetel omavalitsuse infopäevadel vastutustundliku ettevõtluse teemat ja omavalitsuse rolli selles edasi viia ning propageerida. Võiks juhtida tähelepanu, et mõelda võib ka teisiti ja tänu sellele saavutada paremaid tulemusi ja luua lisaväärtust.
- Võiks teemat tõstatada positiivses võtmes, näiteks küsimustiku kaudu – kas ettevõtteid on seda ja seda teinud, ja sealt edasi, kas üks või teine asi võiks veel huvi pakkuda.
- Teema teadvustamisel peaksid omavalitsused rõhutama, et tegemist ei ole kohustuse, vaid võimalusega. Vastutustundlik ettevõtlus võimaldab näiteks kulude kokkuhoidu, riskide juhtimist, usaldusväärseuse tõstmist jne.
- Omavalitsusele selge sõnum – omavalitsustele tuleks selgeks teha, milline on nende roll ning mida Eestis omavalitsustelt oodatakse. Põhiline oleks, et vastutustundliku ettevõtluse sisust saadaks aru. Tuleks lähtuda sellest, et me teame, mis on vastutustundlik ettevõtlus, me oleme sellega tegelenud, ning selgitada, et ettevõtte jaoks (ja ka omavalitsuse jaoks) ei ole see mitte lisakohustus, vaid sellest võidetakse. Tuleks välja tuua ühine katus, anda edasi üks selge sõnum.

SOODUSTAJA 5 – koolitus

- Tuleks koolitada ettevõtteid vastutustundliku ettevõtluse teemadel, ettevõtluse seostest sotsiaalse ja looduskeskkonnaga, koostöövõimalustest kohaliku omavalitsusega.
- Vastutustundlik ettevõtlus võiks olla ettevõtluskoolituste ja -konsultatsioonide osa. Koolitusega võiks kindlasti selles valdkonnas rohkem tegeleda, näiteks sarnaselt juba praegu toimivate ettevõtluskoolitustega, mida Tallinna Ettevõtlusamet korraldab.
- CSR Vaderegio projekti poolt on hea näide Šotimaalt, kus vastutustundlik ettevõtlus on osa ettevõtluskonsultatsioonist. Samamoodi võiks see teema olla kindlasti sees alustava ettevõtte koolitustel. Tuleks selgitada täpsemalt, kuidas võiks vastutustundlik ettevõtlus olla konkurentsieeliseks. Käidi välja idee arendada vastutustundliku ettevõtluse brändi.
- Samuti tuleks poliitikuid koolitada, sest neil on oluline roll kohalike arengukavade koostamisel.
- Vaja on koolitada omavalitsuste juhte, et nad teadvustaksid, et läbi nende tegevuse sünnib vastutustundlik ettevõtlus – see tähendab valmidust rohkem panustada inimesse ja keskkonda, olla innovaatilisem ning luua uusi väärtusi.

„Vastutustundlik ettevõtlus võiks olla ettevõtluskoolituste ja -konsultatsioonide osa.”

V Täiendavad ideed

- Vastutustundliku ettevõtluse alane märgistus. Euroopas on levinud sotsiaalsed ja keskkonnaalased märgistused, mida ka Eestis võiks edendada („Hea Eesti toote” näide). Midagi sellist võiks ka vastutustundliku ettevõtluse alal toimida.
- Küsimus ei ole mitte selles, et kes vastutustundliku ettevõtluse edendamisega tegeleb, vaid pigem kuidas tegeleb. Ei ole võimalik, et liidud hakkaksid seda teemat üksi vedama. On vaja leida moodus – nt millega teemat siduda. Tuleb leida valdkond, kus on kõige suurem huvi mängus. Kui mõtted hakkavad liikuma, siis saab juba maakondade tasandil neid edasi arendada ja ka üksikutes omavalitsustes kohal käia. Vaikselt tuleb liigutada, sellega läheb Eestis aega. Aga kindlasti tuleb seda tagant tõugata, muidu vajub ära. Ühe aastaga on võimatu muutusi saavutada. Juba 15 aastaga on saavutatud väga suur progress, üles on ehitatud uus ühiskond; mitmeti on ka Eestil teistele üht-teist soovitada ja õpetada.
- Paremaid tulemusi annaksid väga konkreetsed projektid, mille raames omavalitsused ettevõtetega koostööd võiksid teha.

Kasulikke viiteid

CSR Vaderegio (2006) Kuidas kohalikud omavalitsused edendavad ettevõtte ühiskondlikku vastutust Euroopa kümnes piirkonnas, CSR Vaderegio Võrgustik: Brüssel:

<http://www.csr.ee/3605>

CSR Vaderegio kodulehekülg: <http://www.csrvaderegio.net>

Maailmapank (2005) Mida arvavad ettevõtjad ettevõtte ühiskondlikust vastutusest,

Maailmapank: Washington: <http://www.csr.ee/3611>

Noorkõiv (2004) Eesti riigi võimalused väikese ja keskmise suurusega ettevõtete sotsiaalse vastutuse arendamisel, Tartu Ülikool: <http://www.csr.ee/446>

Osalejad

Aare Ets	Harju Maavalitsus
Aivar Hannolainen	TTÜ Säästva Arengu Klubi
Are Veski	Fortum Elekter AS
Avo Pöder	Võhma Linnavalitsus
Eero Plamus	Märjamaa Vallavalitsus
Ele Saar	Viljandimaa Omavalitsuste Liit
Endel Kaljusmaa	Ühiskondlik Lepe
Enn Kallikorm	Eesti Pensionäride Liit
Enna Tikas	Võhma Linnavolikogu, Võhma Lastekaitse Selts
Erika Pääbus	SA Lääne-Viru Arenduskeskus
Iti Aavik	Peipsi Koostöö Keskus
Katrin Kull	TTÜ Säästva Arengu Klubi
Kristel Ditmann	Live Agency Group OÜ
Kärt Kübarsepp	Tallinna Ettevõtlusamet
Mart Järvik	Järvakandi Vallavalitsus
Märt Moll	Eesti Maaomavalitsuste Liit
Riina Kütt	Eesti Maaomavalitsuste Liit
Maria Terebilina	Narva Linnavalitsus
Stanislav Tšerepanov	Vene erakond Eestis
Toomas Niinemäe	OÜ Iru Elektri jaam/Eesti Tööandjate Keskliit
Triin Matsalu	Märjamaa Vallavalitsus
Uno Silberg	EMOL
Urmas Kruuse	Elva Linnavalitsus
Ülo Peets	Kesk-Eesti Arenduskeskus AS

Teadlikkuse tõstmise ja hariduse ümarlaud

I Kontekst, sissejuhatus

Vastutustundliku ettevõtluse vähene teadvustamine on paljuski seotud ettevõtjate haridusega ning üldisest massikommunikatsioonist tuleva teadlikkuse kujundamisega. Kui Lääne-Euroopas on vastutustundlik ettevõtlus integreeritud äri- ja majandusõppesse, siis Eestis on siiani vastavates õppekavades pakutud vaid eetika kursust ja sedagi valikainena. Euroopa Komisjoni Ettevõtluse peadirektoraadi teemakohane raport juhib lisaks majandusõppele tähelepanu ka ettevõtlusõppele, kuna enamus väikeettevõtjaid ei pruugi majandusalast kõrgharidust omadada. Oluline on vastutustundliku ettevõtluse põhimõtete integreerimine mõlemasse juba võimalikult varases etapis.

Kuna vastutustundlik ettevõtlus on seotud ettevõtte sidusgruppide tegevuse (nt tarbijate käitumise) ning informeeritusega, siis on oluline ka erinevate sidusgruppide teadlikkuse tõstmine (nt võib tarbijate kõrgem teadlikkus aidata neil langetada valikuid vastutustundlike ettevõtete kasuks).

Käesoleva ümarlause eesmärgiks oli analüüsida vastutustundliku ettevõtluse alase teadlikkuse ja hariduse hetkeolukorda ning olulisust Eestis, samuti seda, milliseid sidusgrupe laiemalt hõlmatakse ja kuhu võiks antud teema valdkonnas välja jõuda. Ümarlaud oli suunatud eeskätt formaalse ja mitteformaalse haridusega tegelevatele organisatsioonidele (sh noorteorganisatsioonid), samuti avaliku sektori asutustele, ühendustele ja ettevõtetele.

II Võtmeküsimused

- Kes on põhilised sidusgrupid?
- Milline on vastutustundliku ettevõtluse alane koolitusvajadus?
- Mida oleks vaja teha, sh kes ja kuidas peaks korraldama teadlikkuse tõstmist ja info levitamist ning selle finantseerimist?
- Millised on konkreetsed edasised tegevused erinevate töögrupis osalejate jaoks?

III Väljakutsed

Suurimate väljakutsetena toodi välja järgmist.

VÄLJAKUTSE 1 – kõik algab indiviidist

Ümarlause osalejate üheks põhisõnumiks oli, et vastutustundlik ettevõtlus, äriettevõtte põhimõtete järgimine jms algab inimestest endist ja nende haridusest. Vastutustundlik ettevõtlus ja äriettevõtte ei ole Eestis veel kandev mõtteviis ning kodanikuhariduse osa. Seega tähendab nende põhimõtete järgimine eristumist massist ja tegutsemist viisil, mis ei ole praeguse aja sotsiaalsete normide kontekstis tunnustatud/konkurentsivõimeline.

VÄLJAKUTSE 2 – noorte teadlikkuse tõstmine ja haridus

Kooliharidus – Eestis on vastu võetud Eesti Kodanikuühiskonna Arengukontseptsioon ning sellega tegeleva kodanikuhariduse töögrupi töö käigus on selgelt kerkinud üles küsimus – kuidas toetab kool hea kodaniku arengut sh teadlikkust jätkusuutlikust (säästvast) arengust, vastutustundlikust ettevõtlusest, tarbimisest jms. Praeguste õppekavade järgi kasvatatakse

kuulekas olema, aduma, nägema ja mõistma, mitte aga osalema, kaasatud olema, algatama!

„...majandusteadus-kondades on peamiselt miltonfriedmanlik kontingent, noorte väärtushinnangud on enamjaolt väga materialistlikud.”

Ülikooliharidus – arutleti selle üle, milline on seis majandusteaduskondades täna ning kuidas arendada ülikoolides vastutustundlikku mõtteviisi. Arvati, et majandust õpib peamiselt miltonfriedmanlik kontingent, noorte väärtushinnangud on enamjaolt väga materialistlikud. Pigem on levinud mittehoooliv suhtumine. Majandustudengite hulgas ühelt poolt need, kes tahavad nõ ruttu rikkaks saada (andmata aru, et seda tegelikult ülikoolis ei õpetata). See aga piirab õppejõudude püüdlusi teistmoodi mõtteid edastada. Teiselt poolt on suur hulk neid, kes oskavad ja tahavad laiemalt mõelda ja kes oma positioonist käituvad vastutustundlikult. Üldiselt ei

anna majandusteaduskondades pakutav haridus head pagasit „pehmete” oskuste osas, nt sotsioloogia jms, mis on seotud vastutustundliku ettevõtlusega. Samas on selge, et ka üliõpilaste poolt ei ole nõudlust, sest on levinud arusaam, et selliste nõ sotsiaalse olemisega rikkaks ei saa. Kas kehtib väide, et sotsiaalteaduskond kannab sotsiaalseid sõnumeid ja majandusteaduskond liberaalse kapitalismi omi? Lisaks sellele, mis on konspektis kirjas, annavad õppejõud loengutes edasi oma väärtusi. Sama toimub ka alg- ja keskkoolides. Noortele edastatakse ühiskonnas levivaid väärtusi.

VÄLJAKUTSE 3 – tarbija madal teadlikkus

Maailma kogemus näitab, et tarbijate survegrupid sunnivad ettevõtteid olema vastutustundlikumad. Eestis on tarbijateadlikkus madal. Ei ole sellist infokeskkonda (infolehed, veebilehed tarbijale), millest tarbija saaks näiteks teavet toodete või teenuste keskkonnasõbralikkuse kohta. Nõrk on koostöö tarbijaid ühendavate organisatsioonidega. Eesti Tarbijakaitseliit (mitte amet, vaid valitsusväline organisatsioon) on nõrk. Samas on Eestis selge vajadus tarbijateadlikkuse tõusu järele, tarbijad peavad „hääletama” oma rahakotiga vastutustundliku ettevõtluse poolt.

VÄLJAKUTSE 4 – kohalike omavalitsuste madal teadlikkus vastutustundliku ettevõtluse rollist, jätkusuutlikust arengust ja muust seonduvast

Eestis on nii häid kui kesiseid kogemusi – hetkel on aeg, kus ettevõtted ja kohalikud omavalitsused hakkavad üksteisele nõ lähenema. Erinevate linnade ja valdade vahel on väga suured erinevused. Enamasti sõltub kõik omavalitsusüksuse juhust. Üldiselt siiski ei nähta laiapõhjalist pilti ja ühtset suunda.

VÄLJAKUTSE 5 – vähene kajastamine meedias

VÄLJAKUTSE 6 – koostöö

Selleks, et ühiskond ühise kollektiivse survega edasi liiguks, peab rohkem koostööd tegema. Individuaalselt tegutsedes on inimene ikka omakasupüüdlikum. Hetkel on koostöö puudulik ka erinevate organisatsioonide vahel vastutustundliku ettevõtluse teema raames (EAS, Kaubandus-Tööstuskoda jne).

VÄLJAKUTSE 7 – maksusoodustused

Põhjus, miks ettevõtted ei levita oma häid näiteid, on osaliselt selles, et kardetakse Maksuametit, kes silmapaistavamaid ettevõtteid kohe ründab. Samas on ka neid firmasid, kes on valmis oma kogemusi jagama ja oma headest tegemistest rääkima. Tihti juhtub, et ettevõtted ise ei tule selle peale, et avalikult oma vastutustundlikku tegevust välja tuua.

IV Soodustajad

SOODUSTAJA 1 – indiviidi teadlikkuse tõstmine, lihtsad sammud

Muutus, mis peaks toimuma, algab indiviididest ning nende käitumisest. Heaks näiteks on välismaine algatus <http://www.wearewhatwedo.org>. Probleeme on vaja ennetada, õpetada inimestele, et ühiskond toimib tervikuna. Muutused saavad alguse suhtumise muutumisest. Üheks aktuaalseks näiteks on puuetega inimeste töölevõtmise küsimus, mida käsitletakse pigem probleemide kui võimaluste allikana.

SOODUSTAJA 2 – muudatuseettepanekud õppekavades nii kooli kui ülikooli tasandil ning ülikoolidevaheline koostöö

Kooli tasandil on oluline algharidus – vastutustundlikkuse/jätkusuutlikkuse/säästva arengu teemade tutvustamine juba varases eas. Teha muudatuseettepanekuid Haridus- ja Teadusministeeriumile, kuidas toetab kool hea kodaniku arengut sh teadlikkust jätkusuutlikust (säästvast) tarbimisest, vastutustundlikust ettevõtlusest jms. Vastutustundlikkus ja vastutustundlik ettevõtlus peaks kajastuma nii ühiskonna- kui ka majandusõpetuses. Näide suunatud algatusest: suvekool õpetajatele (kodanikuhariduse ABC). Sama võiks teha ka vastutustundliku ettevõtluse teemaga.

Ülikooli tasandi juures arutleti selle üle, kuidas kujundada ülikoolides jätkusuutlikku arengut hindavat hoiakut. Praegu ei ole nt Tartu Ülikooli kohustuslikes õppekavades ärireeetika ainet, samas vabaainena ja teiste ainete raames vastavaid teadmisi siiski mõningal määral pakutakse. EBSis on olemas Eetikakeskus, TTÜs on olemas ärireeetika aine. Samas pole üheski ülikoolis vastutustundliku ettevõtluse/ettevõtte ühiskondliku vastutuse ainet. Mujal maailmas on vastutustundlik ettevõtlus tugevalt majandusõppes sees (nt Oxford, Nottingham, Harvard), mis oleks Eestis samuti heaks argumendiks mõtte elluviimisel. Euroopa riikide ülikoolide loetelu, kus õpetatakse ettevõtte ühiskondlikku vastutust: <http://www.eabis.org/education/directory>.

Ümarlaua soovitusel.

- Uurimused. Kindlasti on vaja paika panna mõisted (tänapäevaks on valdkonnaga seotud sõnastikud välja töötatud SEI-I¹⁰ ja Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumil/Geomedial) ning teema tuum. Seejärel on vaja hakata vastutustundlikku ettevõtlust ka mõõtma ning objektiivselt mõõtma (kas Eesti 10. koht maailmas vastutustundliku konkurentsivõime indeksis¹¹ on tõene?) Uuringute läbiviimisel on tõlgendustes vajalik eristada hinnanguid ja suhtumist ning tegelikkuses toimuvat. Paljud peavad näiteks maksude maksmist oluliseks, aga tegelikkuses on hulgaliselt (väike)ettevõtteid, kes püüavad ettenähtud määradest hoiduda. Tuleb täpsustada, mis see täpselt on, millega me tegeleme (valdkond, konkreetsed küsimused), kuidas tegeleme, milline on meie sõnum ühiskonnale. Koondada oleks vaja ka info tehtud uurimistöde kohta (EBSist, TTÜst, TÜst).
- Teadusliku uurimistöö edendamiseks võib parem lahendus olla ülikoolidevaheline uurimisgrupp, mis aitaks omavahel infot jagada ja suhelda. Töögrupi ülesandeks võiks olla ka õppekava koostamine, kus vastutustundlik ettevõtlus oleks kajastatud kõigis majandusvaldkondades.
- Eeskujude roll on määrav, mis viitab vajadusele koguda häid praktikaid ja näiteid siinsetest reaalsetest tegutsevatest ettevõtetest. Selles valdkonnas on alustanud tegevust Kaubandus-Tööstuskoda.

¹⁰ Säästva Eesti Instituut (2007) Säästva arengu sõnaseletusi: <http://www.seit.ee/sass/?ID=1>

¹¹ AccountAbility – Responsible Competitiveness Index 2005

- Õppejõudude koolitus. Toimuda võiks kõikide majandusvaldkondade (majandusarvestus, turundus, mikro-, makromajandus jne) õppejõudude koolitus – näiteks loengusarja vormis – selle kohta, mida vastutustundlik ettevõtlus endast kujutab ja kuidas seostub iga mainitud valdkonnaga. Ettevõtte ühiskondliku vastutuse nimeline aine võib õppejõududes tekitada tõrksust, aga selle edastamine teiste ainete raames mitte.
- Ülikoolide juurde uurimiskeskuste loomine. Inglismaalt on mitmeid näiteid: Oxfordi Ülikooli juurde on rajatud eraldi uurimisinstituut, mis tegeleb sotsiaalse ettevõtlusega (<http://www.sbs.ox.ac.uk/skoll/>), Nottinghami Ülikoolis on Vastutustundliku Ettevõtluse Keskus (<http://www.nottingham.ac.uk/business/ICCSR/>). Eestis on heaks näiteks EBSi Eetikakeskus, mis juba teguseb ning on osaliselt ka kõne all olevate teemadega tegelenud. Kas ka Eestis võiks olla mõne ülikooli juures vastutustundlikule ettevõtlusele pühendatud uurimisinstituut?
- Ettevõtete ja ülikoolide kokku toomine. Uute ainete lisamine õppekavadesse on keeruline, ent ootus Foorumile on ettevõtete ja ülikoolide kokku toomine, võttes nõ vahendaja rolli, et aidata üliõpilastele välja pakkuda uurimisteemasid, mis tulevad otse ettevõtetest. Koostöö ülikoolide, ettevõtete ja Foorumi vahel.
- Praktikavõimaluste vahendamine. Vaja on koondada infot praktikavõimaluste kohta, sest ilmselt oleks huvi nii firmade kui ka tudengite poolt. Rahvusvahelist praktikat selles valdkonnas vahendab juba praegu üliõpilasorganisatsioon AIESEC Eesti. <http://www.aiesec.ee/>

SOODUSTAJA 3 – tarbija koolitamine ning toodete märgistamine

„Positiivne on see, et noorte hulgas hakkavad jätkusuutliku arengu põhimõtted üha rohkem levima, näiteks keskkoolidest tuleb järjest enam noori, kes valivad, mida nad tarbivad.”

- Tarbijate roll ettevõtte vastutustundliku käitumise kujundamisel. Ettevõtted, keda tarbijate survegrupid mõjutavad, peavad olema väga suure turuga ettevõtted. Tekib küsimus, kui palju saaksid Eestis tarbijate survegrupid ära teha? Positiivne on see, et noorte hulgas hakkavad jätkusuutliku arengu põhimõtted üha rohkem levima, näiteks keskkoolidest tuleb järjest enam noori, kes valivad, mida nad tarbivad.
- Tarbijateadlikkus on üks valdkondadest, millega Eestis tuleb kindlasti tegutseda hakata. Näitena tõesteti esile Suurbritannia, kus on eraldi veebilehed tarbijate koolitamiseks.
- Toodete märgistamisega ostuotsuste mõjutamine. Märkide ja märgistuste osas ei ole selget ülevaadet, mis Eestis olemas on – oleks vaja revisjoni. Näiteks on Kaubandus-Tööstuskojas kunagi töötatud välja HEA märk, samas käib praegu Puuetega Inimeste Koja poolt algatatud HEA toodete kampaania. Vaja on piisavalt mõjuvõimast organisatsiooni, kes tegeleb toodete märgistamisega/esile toomisega ning aitab seeläbi mõjutada inimeste ostuotsuseid.
- Koostöö tarbijakaitseorganisatsioonidega. Oluline oleks kaasata tarbijakaitseorganisatsioonide esindajaid vastutustundliku ettevõtlusega seotud üritustesse.

SOODUSTAJA 4 – koolitust pakkuvate organisatsioonide koolitamine, sh koolitusfirmad, täiendõpet pakkuvad ülikoolid

Laiema kõlapinna leidmiseks ühiskonnas ning kompetentsete kõnelejate hulga suurendamiseks on vajalik nende koolitajate koolitamine, kes on huvitatud ja võimelised vastutustundliku ettevõtluse mõttelaadi edasi kandma.

SOODUSTAJA 5 – omavalitsusjuhtide koolitamine

On olemas reaalne ja suur vajadus omavalitsusjuhtide koolituse järele. Omavalitsuste koolituses tuleks teema kindlasti siduda konkurentsivõime ja jätkusuutliku arenguga. Koostöö tuleks algselt siduda Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liiduga, ka näiteks Siseministeriumiga. Sisekaitseakadeemias on Kohaliku Omavalitsuste Instituut, mille tegevus ei ole senini veel kuigi laia ulatust omandanud. Vastutustundliku ettevõtluse teema on kindlasti üks, millega see instituutki võiks tegeleda. Ettevõtete vastutustundlikust käitumisest rääkides tuleks ehk koguni alustada avaliku sektori vastutusest. Riik näitab tihti selles valdkonnas halba eeskju.

Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi ülesandeks võiks olla koostöö kohalike omavalitsuste koolituse raames ELLi ja EMOLiga.

SOODUSTAJA 6 – juhtide koolitamine

Vastutustundliku ettevõtluse teema kajastamine juhtimiskonverentsidel – organiseerida maailma tippesinejaid juhtimiskonverentsidele, arendada koostööd konverentsikorraldajatega: tutvustada neile vastutustundliku ettevõtluse teemat ning anda ideid heade esinejate kohta.

SOODUSTAJA 7 – meedia

Oluliseks küsimuseks on vastutustundliku ettevõtluse atraktiivseks muutmine meediale, uudisekännise ületamine, toetava hoiaku kujundamine.

- Info vahendamise platvormi loomine. Hea näide on Heateo Sihtasutuse kuukiri, millest üks konkreetne teema (heategevus, sotsiaalne ettevõtlus) alguse saab. Heateo Sihtasutusel on olemas ka ettevõtete näited jms. Samamoodi peaks kujunema Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum – see võiks olla infovahenduse kohaks.
- Koostöö päevalehtedega. Meediaga suhete algatamisel on võtmeroll tuumikgrupil. Roheline Värav on konkreetne võimalus (ilmub Päevalehe ja Maalehe vahel + väike saade raadios), head ja huvitavad artiklid avaldatakse. Friedman on Eestis autorina levinud, sest ta oskab hästi kirjutada. Sama on oluline ka vastutustundliku ettevõtluse mõtte levitamisel. Samuti on tähtis, kes on see, kes räägib. Kui arvamusiidrid vastutustundlikust ettevõtlusest kõnelema hakkavad, siis peaks ka kindlustama, et nad räägiksid nõ õigest asjast ja edastaks „õigeid“ sõnumeid.
- Ajakirjanike koolitus, kuigi seda on väga raske korraldada. Koostöösuhted oleks vaja luua Äripäeva ja teiste päevalehtedega. Ajakirjanikele on võimalik Eesti Ajakirjanike Liidu kaudu ka teemakohast koolitust teha, valmisolek selleks on põhimõtteliselt olemas. Ajakirjanikega seoses on oluline teada, et sisuliselt teevad nad tööd, mida tarbijad, omanikud jms huvipooled nõuavad. Koolitamise kontekstis oleks rohkem kasu näiteks omavalitsusjuhtide koolitamisest, kes oskaksid ajakirjanduse vahendusel sõna võtta.
- Välisartiklite tõlkimine. Tõlkida võiks rohkem artikleid maailmas tunnustatud juhtimisgurudelt (Kotler jt), kes kirjutavad vastutustundlikust ettevõtlusest – see teema on levinud maailma tippjuhtimiskirjanduses.
- Sõnum. Avalik-õigusliku meedia ja ülikoolide koostöös võiks Eestis levida rohkem teadmine, et edukad on vaid need ettevõtted, kes mõtlevad oma sotsiaalsele keskkonnale ja looduskeskkonnale.

SOODUSTAJA 8 – tunnustamine

Tuua esile head näited ühiskonnas – eeskujulikud ettevõtted, kes seavad standardeid teistele ja arendavad ettevõtluskultuuri tervikuna. Kuidas soodustada eeskujuks olemist:

auhinnad, poliitikute poolne tunnustus (nt peaministri tunnustus). See on tihti eelkõige mõtteviisi muutmise küsimus.

Näideteks avalikust tunnustamisest kodanikuühenduste poolt on 100 vabatahliku tunnustamine ja Aasta Tegijate tunnustamine.

Äripäeva TOP 100 peaks kaasama ka sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid väärtusi.

SOODUSTAJA 9 – edasiarendamine

Teema teadvustamise ja nõu sissejuhatuse kõrval tuleks tegeleda selle edasiarendamisega, st toetada nende inimeste/organisatsioonide arengut, kellel on laiem sotsiaalne tunnetus ning kes on selle teema valdkonnas juba edasi jõudnud. Selleks peaks olema eraldi koolitusprogrammid. Koolitusprogrammide loomise ja vahendamise juures on oluline koostöö.

Levitama peaks ka teavet teemakohaste väliskonverentside kohta ning soodustama nendel osalemist.

SOODUSTAJA 10 – seostamine teiste valdkondadega

Vastutustundliku ettevõtluse teema tuleks siduda riiklike strateegiatega, näiteks Teadmispõhine Eesti või Säästev Eesti 21. Samuti tuleks vastutustundlik ettevõtlus seostada konkurentsivõime, innovatsiooni ja jätkusuutlikkusega. Siinkohal saab õppida Euroopa kogemusest, kus seda on juba tehtud.

Senini on Eestis vastutustundlikku ettevõtlust nähtud peamiselt annetamise või heategevuse kontekstis, ent see on vaid valdkonna üks osa. Laiemat pilti tuleb teadvustada suuremale hulgale sihtrühmadele, eelkõige ettevõtetele. Väärarusaamade kummutamiseks on hea süsteemsete valdkonnavalaste tegevuste ellukutsumine – näiteks Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ja EASi poolt algatatud ärietiika initsiatiiv. Selle käigus valmib ka veebileht, mis peaks lugejale andma teemast põhjaliku ülevaate; samuti on plaanis tulevikus sinna koguda ettevõtete head näited ja kogemused.

SOODUSTAJA 11 – institutsionaliseerimine ja tuumikgrupi loomine

Valdkonna edendamiseks oleks vaja tugevat algatust/organisatsiooni, millel peaks olema oluliste osapoolte (näiteks Majandusministeerium, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, EAS jpt) toetus. Kui seda toetust ei ole, siis oleks see organisatsioon ikkagi nõu üksi, mis omakorda raskendaks näiteks rahastuse leidmist. Täna on üks olulistest algatustest jällegi Eesti Kaubandus-Tööstuskojas sündinud heade näidete kogumise initsiatiiv, millel võiks tulevikus olla veelgi kandvam roll teema arendamisel Eestis. Ka selle jaoks on hetkel kriitilise tähtsusega rahastusallikate leidmine. Samuti võiks Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumist kujuneda välja keskne organisatsioon.

- Tuumikgrupi moodustamine erinevate katusorganisatsioonide esindajatest. Grupi liikmete ülesanne on vastutustundlikkuse teemast kõnelemine – „rääkida, rääkida ja rääkida“. Mitmed mõisted, nt võrdõiguslikkus, olid kunagi väga uued, ent mõne aja möödudes said need tuttavaks. Alla ei tohiks anda, vaid ideed üha enam levitada (näiteks Foorumi käigus moodustuva tuumikgrupi abil!)
- Patroon. Vastutustundliku ettevõtluse teemal võiks olla patroon, ent kes? Ei saaks olla väga poliitiline (minister), sest siis võib suund muutuda valimistega seoses. Näide: Sisekaitseakadeemias on aktuaalne hea halduse teema, viiakse läbi spetsiaalset õpet. Selle programmi patrooniks on õiguskantsler.

SOODUSTAJA 12 – seadused ja maksusoodustused

- Seaduste analüüs. Teema raames on oluline juriidiline/seadusandlik pool – kuidas kajastub vastutustundlik ettevõtlus seadusandluses, kuidas seadusandlus seda mõjutab. Nimetatud analüüs on tähtis, sest see on otseselt seotud valdkonna rakendamisega.
- Maksusoodustused on ettevõtete käitumise kujundamisel võtmetähtsusega. Samas ei kasuta ettevõtteid ka tänasel päeval seadusandlusest tulenevaid soodustusi maksimaalselt (tulumaksusoodustused heategevuse korral). Erisoodustumaksu olemasolu on ettevõtete jaoks siiski oluline piirang.

SOODUSTAJA 13 – rahastamine

Olulise probleemina on tunnetatud seda, et vastutustundliku ettevõtluse/ärireeetika jms teemadel projektide kirjutamisel on Eesti rahastajatelt väga raske finantseerimist saada. On olnud konkreetseid juhtumeid, kus öeldakse, et see teema ei ole Eestis prioriteetne. Siit nähtub vajadus ka projektide rahastamisotsuste tegijaid koolitada (EASis näiteks).

Foorumi ülesanne: vahendada oma uudiskirjas infot võimalike ELi rahastusallikate kohta, sest see on oluline teemaga seotud algatuste ellu kutsumiseks.

Kasulikke viiteid

AIESEC Eesti: www.aiesec.ee

EASi eetikalehekülg:

<http://www.aktiva.ee/27187y/z0zARTICLEy245825.html?PHPSESSID=65ac596a27707f1b37f3d8fe4061116a>

EBSi Eetikakeskus: <http://www.ebs.ee/index.php?id=462>

Euroopa Liidu ülikoolide loetelu, kus õpetatakse ettevõtte ühiskondlikku vastutust:

<http://www.eabis.org/education/directory>

Geomedia (2006) CSR-SME: Ettevõtte ühiskondliku vastutuse edendamine väikese ja keskmise suurusega ettevõtetes projekti koolitusmaterjal, Tartu: Geomedia. Täpsem info: krista@geomedia.ee

Kaubandus-Tööstuskoda (2006) Kaubandus-Tööstuskoja näidetekogumik, ETK: Tallinn:

<http://www.koda.ee/?id=5813>

Nottinghami Ülikooli vastutustundliku ettevõtluse keskus:

<http://www.nottingham.ac.uk/business/ICCSR/>

Oxfordi Ülikooli sotsiaalse ettevõtlusega tegelev uurimisinstituut:

<http://www.sbs.ox.ac.uk/skoll/>

Säästva Eesti Instituut (2007) Säästva arengu sõnaseletusi, Tallinn: SEI:

<http://www.seit.ee/sass/?ID=1>

Talveakadeemia: <http://www.talveakadeemia.ee>

TTÜ säästva arengu klubi: <http://www.saklubi.ee/>

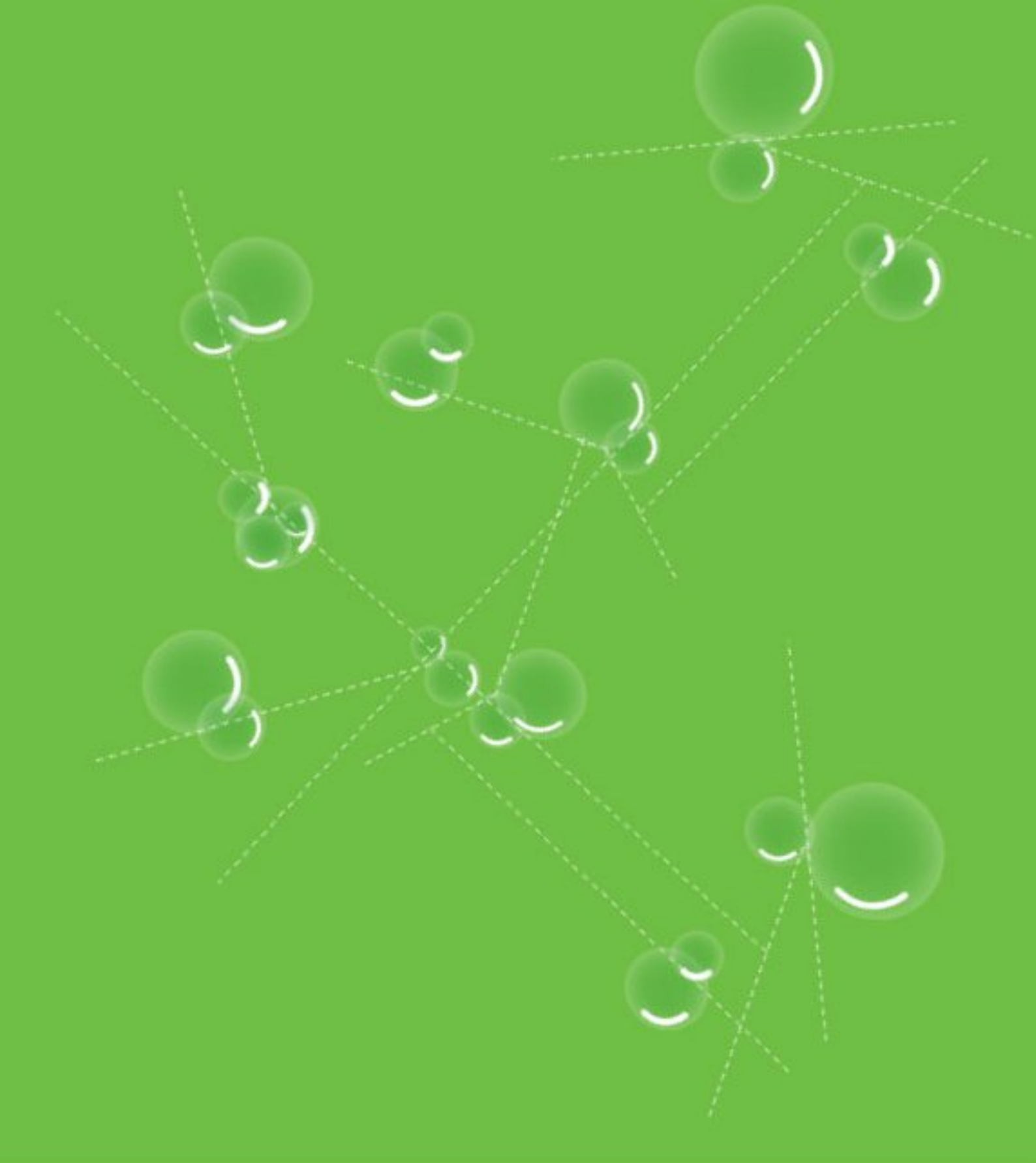
We Are What We Do: <http://www.wearewhatwedo.org>

Zadek, S., Raynard, P. and Oliveira, C. (2005). Responsible Competitiveness. London: AccountAbility

Osalejad

Anne Kivinukk	SA REC Estonia
Anne Pallav	Education Center OÜ
Ebba Rääts	Eesti Ajakirjanike Liit
Hannes Veenpere	Mittetulundusühing Sotsiaalarendus ja Keskkonnakaitse
Helen Pajuste	Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž
Heli Preismann	Kadrina Lastekaitse Ühing
Helje Kaldaru	Tartu Ülikooli majandusteaduskond
Jüri Lember	Eesti Mereakadeemia
Jüri Sepp	Tartu Ülikool, majandusteaduskond
Kadre Spitz	Talveakadeemia
Kai Laanemaa	Võrumaa Kutsehariduskeskus
Katrin Tamm	Tartu Ülikool
Maarja-Leena Saar	OÜ Jaanioja Mõis
Made Torokoff	Tartu Ülikool Pärnu Kolledž
Madli Ohaka	Tallinna Tehnikakõrgkool
Maia Meos	Noorteühendus Siin
Mall Hellam	Avatud Eesti Fond
Margo Loor	Heateo Sihtasutus
Mari Kooskora	EBS, Jyväskylä Ülikool
Mari Miil	Sisekaitseakadeemia (üliõpilane)
Merle Eller	Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
Merle Haruoja	Inimõiguste Instituut
Mikk Saar	MTÜ Tallinna Tehnikaülikooli Säästva Arengu Klubi (MTÜ TTÜ SAK)
Monika Prede	Tartu Ülikool
Pille Puss	Eesti Noorteühenduste Liit
Piret Jeedas	MTÜ Ruumiloojad
Piret Puss	PARE
Riina Danilson	EVEA
Riina Lemba	Nono Design OÜ
Siim Kaevats	OÜ Simputer
Suzanna Vatter	Board of European Students of Technology - B.E.S.T
Triinu Gröön	Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum
Uku Lember	Tartu Ülikool
Veigo Kell	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
Veiko Karu	Energeetikateaduskonna Üliõpilasnõukogu

Projekti toetas:

